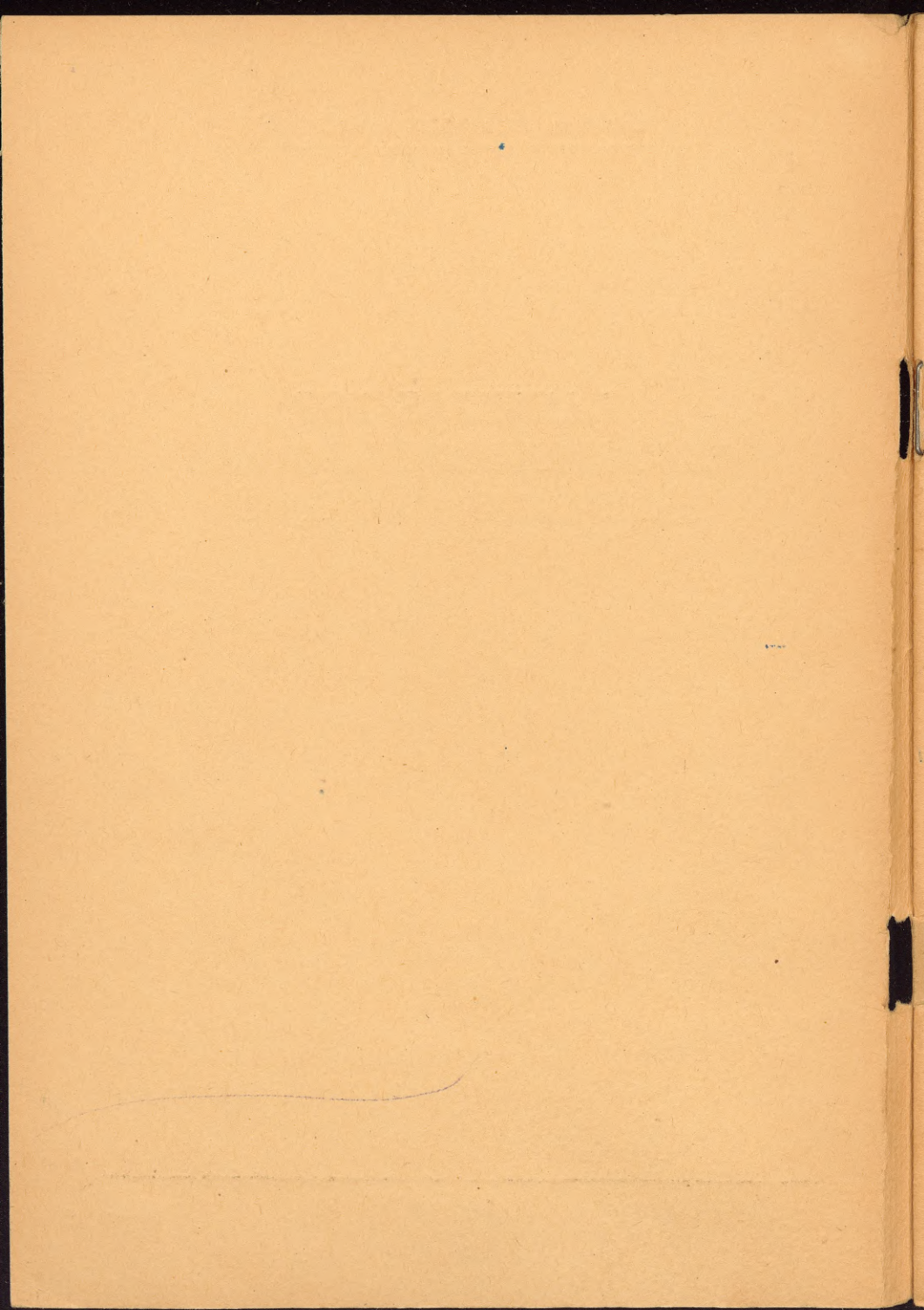

0
523

LATVIJAS PSR VALSTS BIBLIOTEKA

**LATVIJAS PSR
MASU BIBLIOTEKU DARBA
PĀRSKATS 1959. GADĀ**

RIGĀ, 1960.

L

LATVIJAS PSR VALSTS BIBLIOTEKA

0
523

**LATVIJAS PSR
MASU BIBLIOTEKU DARBA
PĀRSKATS 1959. GADĀ**

RIGĀ, 1960.

Раб. 1969 - 41X

Latv. PSR Valets biblioteka

~~61~~ 1.932

0308078774

Обзор работы массовых библиотек
в 1959 году

На латышском языке.

LATVIJAS PSR
MASU BIBLIOTEKU DARBA
PARSKATS 1959. GADA

PRIEKŠVārds

Latvijas PSR masu biblioteku 1959. gada darba pārskatā raksturots bibliotekārais darbs republikā pirms PSKP un LKP CK lēmumiem «Par biblioteku darba stāvokli un pasākumiem tā uzlabošanā», kuri tika pieņemti gada beigās. Biblioteku darba sasniegumus, realizējot šos vēsturiskos lēmumus, varēsīm analizēt nākošo gadu darba pārskatos, jo 1959. gadā bibliotekas paguva tikai izstrādāt pasākumu plānus krasam darba uzlabojumam turpmākajos gados.

Sis pārskats sastāv no divām daļām:

I Biblioteku darba organizācija. Grāmatu fondi. Lasītāju apkalpošana. Kadri.

II Literatūras propaganda. Masu darba veidi.

Abas daļas sastādītas, izmantojot biblioteku gada atskaites, biblioteku vadītāju sniegtos paskaidrojumus un informācijas pie gada atskaitēm, kā arī Valsts bibliotekas metodistu ziņojumus par komandējumiem. Pārskatā nav apskatīti visi bibliotekārā darba jautājumi, piemēram, nav analizēts darbs ar katalogiem, bibliogrāfisko uzziņu darbs, metodiskais darbs utt., par kuriem biblioteku vadītāji savos paskaidrojumos bija snieguši ļoti trūcīgas ziņas. Bērnu biblioteku darba pārskats izdots atsevišķā izdevumā «Bērnu biblioteku darbs 1959. gadā».

Ieteicams abus šos pārskatus apspriest rajonu kultūras darbinieku seminārā — bibliotekāru sekcijā. Atsauksmes, ierosinājumus vai priekšlikumus par šo izdevumu lūdzam adresēt LPSR Valsts bibliotekai, Bibliogrāfijas un metodiskā darba nodaļai, Rīgā, Kr. Barona ielā 14.

Pārskatu sastādījušas C. Caune un M. Leišupe.

I BIBLIOTEKU DARBA ORGANIZĀCIJA. GRĀMATU FONDI. LASĪTĀJU APKALPOŠANA. KADRI.

1959. gads biblioteku dzīvē iezīmējās ar izciliem notikumiem, kuriem noteicoša loma bibliotekārā darba pacēlumā — oktobrī PSKP CK pieņēma lēmumu «Par biblioteku darba stāvokli un pasākumiem tā uzlabošanā» un no 1. janvāra republikā sākās Padomju Latvijas 20. gadadienai veltītā kultūrizglītības iestāžu, tai skaitā arī biblioteku, skate.

Abu šo svarīgo pasākumu īstenošana noteica republikas biblioteku darba uzdevumus un saturu.

1959. gada beigās mūsu republikā darbojās 1068 Kultūras ministrijas masu bibliotekas. Salīdzinot ar 1958. gadu, masu biblioteku skaits pieaudzis tikai par 3 bibliotekām, jo visumā Kultūras ministrijas masu biblioteku tīkls jau izveidots, tāpēc galvenā vērība tika veltīta esošā biblioteku tīkla nostiprināšanai.

Latvijas PSR Kultūras ministrijas sistēmā darbojās šādu tipu masu bibliotekas:

Biblioteku tipi	Biblioteku skaits	
	1958. g.	1959. g.
Rajonu bibliotekas	44	30
Pilsētu „	83	98
CiEMU „	856	858
Bērnu „	82	82
Kopā:	1065	1068

Rajonu biblioteku skaita samazināšanās un pilsētu biblioteku skaita pieaugums izskaidrojams ar vairāku rajonu apvienošanu 1959. gadā.

Lai bibliotekas grāmatas būtu pieejamas visiem lauku iedzīvotājiem, lielākos ciemos ir 2—3 ciemu bibliotekas. Taču otrās

ciemu bibliotēkas pa lielākai daļai apkalpo nelielu lasītāju skaitu un arī literatūras izsniegums tajās ir samērā zems. Piemēram:

		Lasītāju skaits	Literatūras izsniegums 1959. g.
Valmieras raj.			
Vilpulkas ciema	1. bibliotēkā	153	4985
„ „	2. bibliotēkā	92	1437
Valkas raj.			
Palsmanes ciema	1. bibliotēkā	305	3915
„ „	2. bibliotēkā	90	1129
Liepājas raj.			
Kaļētu ciema	1. bibliotēkā	201	4927
„ „	2. bibliotēkā	58	643
Krustpils raj.			
Turku ciema	1. bibliotēkā	157	2920
„ „	2. bibliotēkā	53	709
Talsu raj.			
Kolkas ciema	Mazirbes bibliotēkā	162	2420
„ „	Gipkas bibliotēkā	95	1259

Minētie skaitļi rāda, ka šo ciemu 2. bibliotēkas strādā ar nepilnu slodzi un 1 grāmatas izsniegums valstij maksā ļoti dārgi. Mērķtiecīgāk būtu šo 2. bibliotēku vietā organizēt grāmatu izsniegšanas punktus vai filiāles, protams, attiecīgi nostiprinot 1. bibliotēku materiāli tehnisko bāzi, izveidojot tās par spēcīgiem kultūras centriem ciemā. Patlaban 2. ciemu bibliotēku eksistence daudzos rajonos sevi neattaisno.

Kopējais grāmatu fonds masu bibliotēkās 1959. g. 31. decembrī bija 7.982.238 vienības. Gada laikā iegādātas 904.575 grāmatas. Tā kā tajā pašā laikā norakstītās iepriekšējos gados komplektētās, bet pašreizējos apstākļos novecojušās 306.388 grāmatas, tad fondu faktiskais pieaugums republikas mērogā bija 598.187 vien. Sakarā ar to, ka daudzas masu bibliotēkas pārgāja uz progresīvo lasītāju apkalpošanas metodi — brīvpieeju vai arī veica atklātu fondu sagatavošanas darbus, 1959. gadā

novecojušās literatūras norakstīts vairāk kā iepriekšējos gados. Grāmatu fondu sastāvu pa nozarēm uz 1959. g. 31. decembri raksturo šādi skaitļi:

Biblioteku tipi	Sab. polit. lit.		Dabzin. lit.	
	vien. skaits	% no kop. ī.	vien. skaits	% no kop. ī.
Rajonu bibliotekās	155.396	21,9%	28.264	3,9%
Pilsētu „	538.541	21,9%	100.130	4,0%
Ciemu „	766.353	20,5%	128.882	3,4%
Bērnu „	95.060	8,8%	33.407	3,1%
Kopā	1.555.350		290.683	

Biblioteku tipi	Tehnikas lit.		Lauksaimn. lit.	
	vien. skaits	% no kop. ī.	vien. skaits	% no kop. ī.
Rajonu bibliotekās	27.664	3,9%	51.163	7,2%
Pilsētu „	121.245	4,9%	102.117	4,1%
Ciemu „	126.047	3,3%	445.170	11,8%
Bērnu „	29.952	2,7%	13.022	1,2%
Kopā	304.908		611.472	

Biblioteku tipi	Daiļliteratūra	
	vien. skaits	% no kop. ī.
Rajonu bibliotekās	312.828	44,2%
Pilsētu „	1.058.550	43,0%
Ciemu „	1.488.587	39,9%
Bērnu „	464.314	43,0%
Kopā	3.324.279	

Kā redzams, biblioteku fondos pārsvarā ir daiļliteratūra, samērā prāvs ir arī sabiedriski politiskās literatūras procents, turpretim pavisam nelieli ir pārējo zinātņu nozaru literatūras krājumi. Šādu biblioteku fondu sastāvu daļēji noteic izdevniecību produkcija republikā. Daiļliteratūra tiek izdota lielā skaitā un lielos metienos. Bagātīgs ir arī sabiedriski politiskās literatūras klāsts, ko gan nevar teikt par tehnikas, lauksaimniecības un dabaszinātņu literatūru. Piemēram, sevišķi izjūtams literatūras trūkums latviešu valodā par tādiem jautājumiem, kā automatizācija, automātiskā regulēšana, metālu apstrāde, būvniecība, kokapstrādāšana, tekstilrūpniecība, vagonu būve, enerģētika u. c.

Lauksaimniecības literatūras procents ciemu bibliotekās sasniedz 11,8%. Ņemot vērā to, ka liela daļa no agrāk izdotajām lauksaimniecības grāmatām ir novecojusies, bet vēl no fondiem nav izņemta, faktiski izmantojamo grāmatu procents ir daudz mazāks. Joprojām trūkst grāmatu par lauksaimniecības pirmrindnieku pieredzi, par jaunām progresīvām lauksaimnieciskās ražošanas metodēm utt.

Tāpat nepietiek bibliotekās dabzinātniskās literatūras. sevišķi tas sakāms par ciemu bibliotekām. Kādu dabzinātniskās literatūras propagandas darbu gan veic Ludzas rajona Ploskajas ciema biblioteka, kuras fondā ir 20 grāmatu par dabzinātņu tematiku, vai arī tā paša rajona Pasienas ciema Tuļevas biblioteka (15 grām.), Briģu ciema Fjodoras biblioteka (42 grām.), Krāslavas raj. Kaplavas ciema biblioteka (32 grām.), Krustpils raj. Jāņukalna ciema biblioteka (48 grām.)?

Jāpiebilst, ka galvenais apstāklis, kas neļauj ciemu bibliotekām iegādāties dažkārt pat visvajadzīgāko literatūru, ir mazie asignējumi grāmatu iegādei (ap 1500 rubļ. gadā), pie tam paredzētos līdzekļus bibliotekas saņem neregulāri. Par minēto summu var iegādāties tikai nelielu daļu no republikā iznākošām grāmatām, nerunājot par centrālajiem izdevumiem.

Tāpēc jo lielāka nozīme ir mērķtiecīgai komplektēšanai, grāmatu pareizai izvēlei. Galvenā atbildība par to ir Biblioteku kolektoram, kas pārsvarā komplektē biblioteku fondus. Taču vēl līdz šim Bibliotekora darbā daudz trūkumu. Ir gadījumi, kad tas neaizsūta bibliotekām vajadzīgās grāmatas, vai arī aktuālo literatūru piesūta ar lielu nokavēšanos. Sakarā ar to bibliotekāru vidū pieaugusi tendence komplektēt pastāvīgi vietējās grāmatnīcās, jo tādā veidā esot iespējams savlaicīgi iegādāties visu jaunāko un līdz ar to labāk apkalpot savus lasītājus. Jāatzīmē, ka šāda bezkontroles komplektēšana tomēr nedod vēlamos rezultātus. Biblioteku darbinieki pielaiž rupjas kļūdas, papildinādami fondus tikai ar jaunākajiem daiļliteratūras izdevumiem, ignorējot pārējo literatūru.

Piemēram, Daugavpils raj. biblioteka (vad. b. Lociks) 1959. gadā iegādājusies tikai 14 grāmatas par lauksaimniecību, 17 grāmatas dabzinātņu jautājumos un 35 tehnikas grāmatas. Pie tam šī paša rajona ciemu bibliotekās komplektēšanas darbs atstāts pilnīgā pašplūsmē, piemēram, Dēmenes ciema II biblioteka (vad. b. Stepanovs) 1959. gadā komplektējusi tikai 1 lauksaim-

niecības grāmatu, bet par dabas zinātnēm un tehniku nav iegādāta neviena grāmata. Līdzīga aina vērojama arī Kalupes, Lauceses, Vecpils un Kalkūnes ciemu bibliotēkās, kur gada laikā iegādāta tikai daiļliteratūra un dažas lauksaimniecības grāmatas, bet pilnīgi aizmirsta pārējo zinātņu nozaru literatūra. Minētās bibliotēkas komplektē pašas savus fondus grāmatnīcā.

Daudz labāks stāvoklis nav Madonas un Kārsavas rajonu bibliotēkās, kur arī bibliotekāri komplektē fondus pēc savas gaumes vietējās grāmatnīcās.

Grāmatu izsniegums 1959. gadā, salīdzinot ar 1958. gadu, palielinājies par 579.922 vienībām.

	Grāmatu izsniegums		Izmaiņas
	1958. g.	1959. g.	
Rajonu bibliotēkās	1.829.592	1.471.771	-357.821
Pilsētu „	5.633.176	6.211.902	+578.726
Ciemu „	3.863.681	4.028.719	+165.038
Rērnū „	2.302.569	2.496.548	+193.979
Kopā:	13.629.018	14.208.940	+579.922

Vislielākais literatūras izsnieguma pieaugums ir bijis pilsētu bibliotēkās. Daļēji tas izskaidrojams ar pilsētu bibliotēku skaita palielināšanos uz bijušo rajonu bibliotēku rēķina. Taču galvenais nopelns šeit ir lielo pilsētu bibliotēkām, kas 1959. g. sevišķi aktivizējušas literatūras propagandu. Piemēram, Rīgas pilsētas bibliotēkās vien literatūras izsniegums 1959. g. audzis par 303.296 vienībām. Turpretim nelielo pilsētu bibliotēku fondi pilnībā netiek izmantoti. Tie gan bagātīgi komplektēti, bet necīgā lasītāju skaita dēļ pa lielākai daļai guļ plauktos bez apgrozības.

Piemēram:

	Lasītāju skaits 1959. g.	Fonds vien.	Izsniegums vien.
Limbažu raj.			
Alojas str. ciemata bibliotēkā	494	14.746	4.600
Limbažu raj.			
Ainažu pils. bibliotēkā	380	13.758	8.016
Jēkabpils raj.			
Jaunjelgavas pils. bibliotēkā	390	14.775	10.009
Kuldīgas raj.			
Alsungas str. ciem. bibliotēkā	525	15.021	10.690

Kā redzams, šo pilsētu bibliotēkas darba apjoma ziņā varētu salīdzināt ar ciemu bibliotēkām. Taču pa lielākai daļai pilsētu bibliotēkās strādā 2 darbinieki, un tām radīti labāki materiālie apstākļi, tāpēc jābūt arī labākiem darba rezultātiem.

Literatūras izsniegums audzis gandrīz visās nozarēs, izņemot lauksaimniecību.

Bibliotēku tipi	Sab. polit. lit. izsn.		Dabzin. lit. izsn.	
	1958. g.	1959. g.	1958. g.	1959. g.
Rajonu bibliotēkās	173.898	131.433	53.544	42.805
Pilsētu „	562.260	684.333	132.758	161.702
Ciemu „	189.406	200.714	87.157	90.498
Bērnu „	90.897	105.189	39.099	45.720
Kopā:	1.016.461	1.121.669	312.558	340.725
% no kopējā izsnieguma	7,4	7,8	2,2	2,3

Bibliotēku tipi	Tehniskās lit. izsn.		Lauksaimn. lit. izsn.	
	1958. g.	1959. g.	1958. g.	1959. g.
Rajonu bibliotēkās	73.056	67.804	56.739	45.605
Pilsētu „	319.542	381.183	66.523	81.325
Ciemu „	98.867	111.675	221.352	218.398
Bērnu „	73.928	85.345	13.808	12.891
Kopā:	565.393	646.007	358.422	358.219
% no kopējā izsnieguma	4,1	4,5	2,6	2,4

Bibliotēku tipi	Daiļliteratūras izsn.	
	1958. g.	1959. g.
Rajonu bibliotēkās	1.013.018	764.179
Pilsētu „	2.780.618	3.026.260
Ciemu „	2.151.159	2.243.346
Bērnu „	970.011	940.090
Kopā:	6.914.806	6.973.875
% no kopējā izsnieguma	50,7	49

Visvairāk audzis sabiedriski politiskās literatūras izsniegums (par 105.208 vien.), tehnikas grāmatu izsniegums (par 80.405 vien.) un daiļliteratūras izsniegums (par 59.069 vien.). Mazāk palielinājies dabzinātniskās literatūras izsniegums (par 28.167 vien.). Joprojām neapmierinošs darbs tiek veikts ar lauksaimniecības grāmatām. Par to liecina izsnieguma samazināšanās pēdējos divos gados (1958. g. par 5.278 vien., bet 1959. g. par 204 vien.).

Liela daļa ciemu bibliotēku, kurām piekrīt svarīgākā loma lauksaimniecības literatūras propagandā, atrāvušās no ražošanas, nepalīdz kolhozniekiem, padomju saimniecību strādniekiem un lauksaimniecības speciālistiem septiņgades uzdevumu izpildē. Lūk, ko rāda vairāku rajonu ciemu bibliotēku atskaites:

	Lauksaim. lit. fonds	Lauksaimn. lit. izsn. 1958. g.	Si 1959. g.	fonda aproz. 1959. g.
Limbažu raj.				
Katvaru c. bibliotēkā	621	63	12	0,02
Svētciema c. „	697	65	19	0,02
Limbažu c. „	262	68	13	0,04
Valkas raj.				
Valkas c. Tomēnu bibliotēkā	816	67	23	0,02
Vāles c. „	520	301	30	0,05
Zvārtavas c. „	939	61	49	0,05
Jēkabpils raj.				
Salas c. Ošānu bibliotēkā	278	43	42	0,1
Lones c.				
Jaunsaukas „	496	68	35	0,07
Zasas c. 1. „	557	53	63	0,1
Dobeles raj.				
Ukru c. bibliotēkā	644	57	32	0,05
Vītiņu c. „	511	25	50	0,09
Auces pilsētas lauku terit. „	396	62	28	0,07
Alūksnes raj.				
Bejas c. bibliotēkā	626	118	42	0,06
Mārkalnes c. 2. „	215	59	35	0,1
Mālpupes c. „	237	50	57	0,2

Kā redzams, jau tā zemais lauksaimniecības literatūras izniegums 1959. gadā gandrīz visās minētajās bibliotēkās vēl vairāk samazinājies. Lauksaimniecības grāmatu fonda aprozība šajās bibliotēkās tik niecīga, ka var teikt — šie fondi gandrīz nemaz netiek izmantoti.

No tā jāsecina, ka bibliotēkās vēl strādā cilvēki ar vienpusīgām zināšanām un interesēm, kuri aprobežojas tikai ar daļlīteratūras izsniegšanu.

Vidējais literatūras izniegums uz 1 bibliotēku republikā audzis no 12.798 vien. (1958. g.) līdz 13.304 vien. (1959. g.).

	Vidējais literatūras izniegums	
	1958. g.	1959. g.
Rajonu bibliotēkās	41.582	49.059
Pilsētu „	67.870	63.183
Ciemu „	4.514	4.697
Bērnu „	28.080	30.446

Kā redzams, vidējais grāmatu izniegums audzis gandrīz visās republikas bibliotēkās, izņemot pilsētu bibliotēkas, kurās tas ir samazinājies. Iemesls — pilsētu bibliotēku skaita palielināšanās uz bij. rajonu bibliotēku rēķina. Pēdējās literatūras izniegums bijis zems.

Fondu apgrozība republikas bibliotēkās caurmērā ir 1,8, tāda pati kā 1958. gadā, taču atsevišķu tipu bibliotēkās tā ir samazinājusies.

	1958. g.	1959. g.
Rajonu bibliotēkās	2,0	2,0
Pilsētu „	2,7	2,5
Ciemu „	1,1	1,0
Bērnu „	2,3	2,2

Lasāmība 1959. gadā, salīdzinot ar 1958. gadu, nedaudz augusi caurmērā visās bibliotēkās

	1958. g.	1959. g.
Rajonu bibliotēkās	27,8	29,7
Pilsētu „	31,1	33,8
Ciemu „	17,0	18,1
Bērnu „	35,1	36,7

Vidējā lasāmība republika: 25,3 27,1

Tas norāda, ka bibliotekāri vairāk strādājuši ar esošajiem lasītājiem, bet jaunu lasītāju iesaistīšanai pievērsuši maz vērības.

Lasītāju kopskaits masu bibliotēkās 1959. gadā, salīdzinot ar 1958. gadu, samazinājies par 14.681 cilvēku.

	Lasītāju skaits	1958. g.	1959. g.	Izmaiņas
Rajonu bibliotēkās	65.800	49.483	—16.317	
Pilsētu „	179.800	183.725	+ 3.925	
Ciemu „	226.900	222.168	— 4.732	
Bērnu „	65.500	67.943	+ 2.443	
Kopā:	538.000	523.319	—14.681	

Lasītāju kopskaita samazināšanās rajonu bibliotekās, un savukārt pieaugums pilsētu bibliotekās, izskaidrojams ar bijušo rajonu biblioteku pārveidošanu par pilsētu bibliotekām. Līdz ar to arī lasītāju skaits rajonu bibliotekās krietni samazinājās, bet toties attiecīgi pieauga pilsētu biblioteku skaits un lasītāji tajās.

Vidējais lasītāju skaits republikā uz 1 biblioteku samazinājies no 505 (1958. g.) uz 490 (1959. g.), pie kam vidējais lasītāju skaits uz vienu biblioteku gan audzis rajonu un bērnu bibliotekās, bet samazinājies pilsētu un ciemu bibliotekās:

Lasītāju skaits uz 1	1958. g.	1959. g.	Izmaiņas
Rajona biblioteku	1495	1649	+ 154
Pilsētas „	2167	1875	— 292
Ciema „	265	236	— 29
Bērnu „	799	829	+ 30

Ar ko izskaidrojama lasītāju skaita samazināšanās pilsētu un ciemu bibliotekās? Daļa pilsētu biblioteku savās atskaitēs par to nekādus paskaidrojumus nedod, bet bijušās rajonu bibliotekas, kas kļuvušas par pilsētu bibliotekām, to izskaidro ar iedzīvotāju skaita samazināšanos bijušajos rajonu centros. Ciemu biblioteku vadītāji turpretī min dažādus iemeslus, kuru dēļ bibliotekas 3—4 un pat 5—6 mēnešus bijušas slēgtas un tādēļ pasliktinājies arī biblioteku darbs. Šie iemesli ir: atkārtotā kadru maiņa, remonts, tautas skaitīšana, vēlēšanas, ciema padomes sekretāra aizstāšana, kvalifikācijas celšanas kursi, kā arī nepareiza lasītāju uzskaitē. Tā, piemēram, 6 mēnešus gadā bijusi slēgta Tukuma rajona Praviņu ciema biblioteka (2 mēnešus bibliotekas vadītāja aizstāja ciema padomes sekretāri, 1 mēnesi bija nodarbināta tautas skaitīšanā, 2 mēnešus — kvalifikācijas celšanasursos, 1 mēnesi — kārtējā atvaļinājumā). Tāpat tikai 6 mēnešus gadā strādājusi Liepājas rajona Rucavas ciema Brušvītu biblioteka (2 mēnešus telpu pārbūve, 4 mēnešus — slimības un kārtējā atvaļinājumā). Tikpat maz un pat vēl mazāk — 115 — 170 darba dienas jeb 4½ — 6½ mēnešus — strādājušas arī vairākas Saldus rajona ciemu bibliotekas, piemēram, Brocēnu strādnieku ciemata Cieceres biblioteka un Blīdienes ciema Stūru biblioteka — 115 d. d., Skrundas ciema Pumpuru biblioteka — 150 d. d., Savenieku ciema biblioteka — 144 d. d., Blīdienes ciema biblioteka — 155 d. d., Nīgrandes ciema biblioteka — 170 d. d. Tas pats sakāms arī par vairākām ciemu bibliotekām citos rajonos. Daudz ir to biblioteku, kas gadā strādājušas ap

200 d. d., t. i., apmēram 8 mēnešus. Minētie piemēri liecina, ka nenopietni pret biblioteku darbu izturējušies gan paši bibliotekāri, gan arī attiecīgās ciemu padomes, kā arī rajonu kultūras nodaļas, kas maz darījušas, lai šādu stāvokli novērstu. Biblioteku darbā nav pieaicināti aktivisti, kuri varētu aizstāt bibliotekāru viņa prombūtnes laikā.

Pats galvenais iemesls lasītāju skaita spējam kritumam 1959. gadā ir tas, ka lielākā daļa biblioteku maz vērības pievērš lasītāju iesaistīšanai, nav domājuši par to, kā uzlabot lasītāju apkalpošanu. Tikai samērā nedaudzās bibliotekās bija labi organizēta lasītāju apkalpošana: izstrādāti lasītāju bibliotekārās apkalpošanas plāni, noorganizētas pārvietojamās bibliotekas, grāmatu izsniegšanas punkti, kā arī grāmatu pieešana mājās, iesaistot šai darbā lasītāju aktīvu. Piemēram, labi strādājusī Ventspils rajona Ventas ciema biblioteka, noorganizējot 11 pārvietojamās bibliotekas un pienesot mājās kolhozniekiem 2378 grāmatas. Daudz pūļu lasītāju iesaistīšanai veltījis Cēsu rajona Vaives ciema bibliotekas vad. b. Ūdris. No ciema 720 iedzīvotājiem 412 ir bibliotekas lasītāji. Aicinot palīgā plašu aktīvu (16 cilvēku), 105 lasītājiem pienesas mājās 3184 grāmatas. Tāpat labi panākumi lasītāju iesaistīšanā ir arī Cēsu rajona Ineša ciema, Raunas ciema u. c. bibliotekām.

Lai labāk apkalpotu lasītājus, Dobeles rajona Bērzes ciema biblioteka noorganizējusi 5 pārvietojamās bibliotekas ar tādu aprēķinu, lai lasītājiem nebūtu jāiet pēc grāmatām tālāk par 1 — ½ km. Bibliotekas aktivisti pienes grāmatas mājās 38 lasītājiem, galvenokārt Tēvijas kara invalīdiem, veciem un slimiem.

Taču vēl joprojām ir bibliotekas, kuru darba rādītāji neapmierinoši un dažos gadījumos tik slikti, ka tie neattaisno stacionāras bibliotekas eksistenci. Piemēram, Dobeles rajona Auces pilsētas lauku teritorijas biblioteka gada laikā 90 lasītājiem izsniegusi tikai 548 grāmatas! Līdz ar to lasāmība bibliotekā tikai 6, bet literatūras apgrozība — 0,23. Bibliotekai nav ne pārvietojamo biblioteku, ne katalogu. Arī nedaudzie masu pasākumi bijuši kvalitatīvi zemā līmenī. Tie nav sekmējuši ne lasītāju iesaistīšanu, ne arī grāmatu izsnieguma palielināšanos, un, salīdzinot ar 1958. gadu, bibliotekas darbs krasi pasliktinājies.

Bibliotekas vadītāja b. Pētermane gan ir komjaunatnes pirmorganizācijas sekretāre un savā atskaitē daudz raksta par sabiedrisko darbu, ko viņa veic. Taču tas nav un nevar būt nekāds attaisnojums galīgi nolaistajam darbam bibliotekā.

Lasītāju iesaistīšanas darbu pašplūsmē atstājušas arī vairākas rajonu bibliotēkas. Piemēram, Madonas raj. bibliotēkā no apm. 6000 rajona centra iedzīvotājiem lasīja tikai 1002 cilvēki, Bauskas raj. bibliotēkā no apmēram tāda paša iedzīvotāju skaita par lasītājiem pierakstījušies tikai 690 cilvēki. Samērā neliels lasītāju skaits bija arī Krustpils raj. bibliotēkā (891) un Nūkstes raj. bibliotēkā (822).

Vairāku rajonu, piemēram, Ventspils, Tukuma, Bauskas, Siguldas, Krustpils, Dagdas bibliotēkas savās atskaitēs nav gandrīz nemaz pieskārušās lasītāju iesaistīšanas jautājumam, tikai atzīmējušas, ka lasītāju skaits samazinājies, neminot nekāda attaisnojoša iemesla. Tas viss liecina par nenopietnu attieksmi pret pašu svarīgāko bibliotēkas uzdevumu — lai bibliotēkā lasītu maksimāls iedzīvotāju skaits.

Lasītāju iesaistīšanā un grāmatu izsnieguma palielināšanā liela nozīme ir pārvietojamām bibliotekām, kuru skaits republikas bibliotēkās palielinājies par 76.

Pārvietojamo bibliotēku skaits

	1958. g.	1959. g.
Rajonu bibliotēkās	403	304
Pilsētu „	423	526
Ciemu „	2050	2093
Bērnu „	155	184
Kopā:	3031	3107

Pārvietojamo bibliotēku skaits stipri samazinājies rajonu bibliotēkās un pieaudzis pilsētu bibliotēkās sakarā ar rajonu apvienošanu un līdz ar to rajonu bibliotēku skaita samazināšanos un pilsētu bibliotēku skaita pieaugumu.

Pārskatot bibliotēku atskaites par 1959. gadu, redzam, ka pārvietojamo bibliotēku darbs uzlabojies arī kvalitatīvi: lasītāju skaits tajās palielinājies par 1898 cilvēkiem, bet literatūras izsniegums — par 138.822 vienībām.

Lai gan lasītāju caurmērā katrā pārvietojamā bibliotēkā ir tikpat daudz kā 1958. gadā — 33, tomēr bibliotēkas darbu ar pārvietojamām bibliotēkām veikušas mērķtiecīgāk, tuvinot grāmatu katram iedzīvotājam un cenšoties panākt lielāku grāmatu izsniegumu, sevišķi zinātņu nozarēs. Kopējais grāmatu izsniegums uz katru pārvietojamo bibliotēku palielinājies no 409 vien. (1958. g.) uz 444 vien. (1959. g.).

No rajonu bibliotekām vislielākais pārvietojamo biblioteku skaits ir Daugavpils rajona bibliotekai — 39 un Rīgas rajona bibliotekai — 26.

No ciemu bibliotekām visvairāk pārvietojamo biblioteku ir Balvu rajona Medņevas ciema bibliotekai — 12, Ventspils rajona Ventas ciema bibliotekai — 11, Liepājas rajona Tadaiku ciema bibliotekai — 10, Valkas rajona Trikātes ciema bibliotekai — 9 utt. Raksturīgi, ka minētajās bibliotekās (izņemot Balvu rajona Medņevas ciema biblioteku), salīdzinot ar 1958. gadu, pieaudzis lasītāju skaits un grāmatu izsniegums, ko lielā mērā sekmējušas pārvietojamās bibliotekās.

Jāpiezīmē, ka pārvietojamo biblioteku nozīme lasītāju apkalpošanas darba uzlabošanā arvien palielinās. Piemēram, vairāku ciemu biblioteku pārvietojamās bibliotekās lasītāju skaits ir gandrīz puse no stacionārās bibliotekas lasītāju kopskaita vai pat vairāk.

	Lasītāju kopskaits	Tajā skaitā pārviet. b-kās
Cēsu rajona Raunas c. bibliotēkā	767	382
„ „ Gatartas „ „	281	183
Rēzeknes rajona Bērzgales c. bibliotēkā	512	201
Balvu rajona Susaju c. bibliotēkā	286	134 utt.

Tomēr ir vēl daudz tādā biblioteku, kurām 1959. gadā nav bijis nevienas pārvietojamās bibliotekas, pie kam raksturīgi, ka lasītāju skaits šajās bibliotekās mazs un, salīdzinot ar 1958. gadu, pat stipri samazinājies. Te minamas

	Lasītāju skaits	1958. g.	1959. g.
Imbažu raj.			
Braslavas c. Vildzēnu biblioteka	197	106	
Katvaru c. „	250	118	
Talsu raj.			
Kolkas c. Gipkas biblioteka	193	95	
Ives c. Viljamsa „	149	109	
Valkas raj.			
Vāles c. biblioteka	268	137	
Siguldas raj.			
Allažu c. III biblioteka	159	120	
Krimuldas „	251	141	

Grūtības pārvietojamo biblioteku organizēšanā daudzi bibliotekāri izskaidro ar telpu un galvenais — ar piemērotu cilvēku trūkumu. Taču lielā mērā vainojama pašu bibliotekāru pasivitāte un nemākulīgā pieeja cilvēkiem.

Labākās bibliotekas iesaistījušas par pārvietojamo biblioteku vadītājiem komjauniešus. Tā, piemēram, Madonas raj. Kusas ciema Oļu bibliotēkā komjauniete Zigrīda Kantore, Ludzas raj. Nukšu ciema Pureņu bibliotēkā komjaunieši R. Beļinska un mā-sas Savickas ļoti mīl grāmatas un ar lielu entuziasmu veic grāmatu propagandētāju pienākumus. Labi palīgi bibliotekām ir arī lauku medicīnas darbinieki, kas uzņemas pārvietojamo biblioteku vadīšanu lauku slimnīcās. Tā, piemēram, Liepājas rajona Durbes, Rucavas, Nīcas u. c. lauku slimnīcās un medpunktos medicīnas darbinieki iesaistījuši tur ārstējošos kolhozniekus par lasītājiem un izsnieguši viņiem simtiem grāmatu. Daudzos gadījumos šie lasītāji, slimnīcu atstājot, turpina lasīt ciemu bibliotekās.

Lai iesaistītu vairāk lasītāju un panāktu augstāku bibliotekārā darba kultūru, vairākas mūsu republikas bibliotekas aktivizējušas savu darbu, ieviešot jaunu progresīvu lasītāju apkalpošanas metodi — **brīvu pieeju grāmatu fondiem**. Šai ziņā kā pirmās republikā var minēt Rīgas pilsētas 23., 6., 2. un 33. biblioteku, Daugavpils zinātnisko, Ludzas, Kuldīgas, Alūksnes rajonu bibliotekas. Uz lasītāju brīvpieeju grāmatu fondiem pārgājušas arī Saulkrastu str. ciemata bibliotēka, Apes pilsētas bibliotēka, Do-beles rajona Vitiņu ciema, Cēsu rajona Vaives un Drabešu ciema, Jelgavas rajona Lielplatones ciema Abelītes, Krāslavas rajona Baltinavas ciema, Madonas rajona Aiviekstes ciema, Viļānu rajona Atspuku ciema u. c. bibliotekas. Vairākas bibliotekas iekārtojušas brīvo pieeju kādai grāmatu fonda daļai, piemēram, Jēkabpils rajona un Viesītes pilsētas bibliotekas — tehnikas literatūrai, Liepājas rajona bibliotēka — sabiedriski politiskai literatūrai, periodikai un daiļliteratūrai. Citas bibliotekas, kā, piemēram, Bauskas rajona bibliotēka, jau veica priekšdarbus, lai 1960. gadā varētu strādāt pēc brīvpieejas sistēmas. Daudzas bibliotekas vēl tikai bija sākušas sagatavošanās darbus.

Jau pirmie soļi, strādājot pēc jaunās lasītāju apkalpošanas metodes, parādīja tās priekšrocības: pieauga lasītāju skaits un grāmatu izsniegums, sevišķi zinātnu nozarēs. Piemēram, Rīgas pilsētas 23. bibliotēkā, salīdzinot 1959. g. IV cet. darba rādītājus ar 1958. g. IV cet., labi rezultāti acīm redzami: 1958. g. IV cet. pierakstījušies 265 jauni lasītāji, bet 1959. g. IV cet. — 307. Dubultojies sabiedriski politiskās literatūras izsniegums, bet mākslas literatūras izsniegums palielinājies vairāk kā 4 reizes.

Tāpat par labiem rezultātiem stāsta arī citu minēto biblioteku darba pieredze.

Lai gan paredzams, ka lasītāju brīva pieeja grāmatu fondiem tiks ieviesta vēl daudzās bibliotekās, tomēr jāsaprot, ka šis darbs tomēr norit samērā gausi. Daudzām bibliotekām ta kāvē nepiemērotās telpas un vajadzīgā inventāra trūkums, kā, piemēram, Jēkabpils rajona Biržu, Pilskalnes, Ošānu, Oškalna un Seces ciemu bibliotekās. Tas pats sakāms arī par vairākām citu rajonu bibliotekām. Taču daudzos gadījumos vainojama tikai bibliotekāru pasivitāte un iniciatīvas trūkums.

Sekmīgs darbs lielā mērā atkarīgs no **biblioteku darbinieku kadriem**. Tomēr ne visur rajonu kultūras nodaļas un ciemu padomes, pieņemot bibliotekārus darbā, nopietni raugās, vai viņi piemēroti darbam bibliotekā. Rezultātā biblioteku vadītāji bieži mainās, un no tā cieš viss bibliotekas darbs.

No 1488 masu biblioteku darbiniekiem 1959. gadā mazāk par 1 gadu strādājuši 282 bibliotekāri, pie tam apmēram $\frac{1}{3}$ ir ar pamatskolas vai nepabeigtu vidējo izglītību.

Dažos rajonos atsevišķiem ciemu biblioteku vadītājiem nav pat 7 klašu izglītības. Piemēram, tādi darbinieki strādā Ventspils rajona Ances ciema un Ances ciema Lielirbes bibliotekās.

Nobeidzot pārskatu par biblioteku darbu lasītāju bibliotekārā apkalpošanā, kā pozitīva parādība jāatzīmē cenšanās uzlabot darbu, meklējot jaunus darba formas un metodes, lai grāmatu tuvīnātu lasītājiem. Taču būtisks trūkums ir tas, ka 1959. gadā vēl nevar runāt par krasu biblioteku darba pacēlumu, vēl visas bibliotekas nav pietiekami aktīvi cīnījušās par PSKP CK lēmuma «Par biblioteku darba stāvokli un pasākumiem tā uzlabošanā» un PSRS un Latvijas PSR Kultūras ministriju pavēļu izpildi. Pēc biblioteku atskaitēm ne vienmēr ir skaidrs, kas jau paveikts šī lēmuma realizēšanā un ko paredzēts darīt turpmāk.

Bibliotekām nepieciešama lielāka palīdzība un reizē arī kontrole no rajonu kultūras nodaļu puses, kuras dažos rajonos, piemēram, Saldū, Krustpilī, Limbažos, Ventspilī, Ogrē bibliotekārajam darbam veltījušas ārkārtīgi maz vēribas.

Kultūras nodaļām, kas ir atbildīgas par biblioteku darba saturu, vajadzētu nopietnāk pārbaudīt biblioteku darbu, ierosināt pasākumus, kas uzlabotu lasītāju apkalpošanu. Pieņemot atskaites no ciemu bibliotekām, rajonu bibliotekām un kultūras nodaļām ieteicams lasītāju skaitu salīdzināt ar ciemu iedzīvotāju skaitu un prasīt, lai aptverums būtu maksimāls. Tāpat jāpanāk kadru maiņas izbeigšana, jācinās par to, lai bibliotekas nebūtu slēgtas 3—4 un pat vairākus mēnešus.

Daudzos rajonos bibliotēkas saņēmušas vāju sabiedrisko iestāžu atbalstu, nav pratušas iesaistīt palīgos aktīvistus no vietējām organizācijām un iestādēm. Arī bibliotēku padomes 1959. g. visos rajonos vēl nebija organizētas. Vairākos rajonos tās eksistēja tikai formāli, padomes locekļi sanāca kopā ļoti reti un būtībā nekādu palīdzību bibliotēkām nesniedza. Labi darbojušies bibliotēku padome pie Ludzas raj. kultūras nodaļas, Krāslavas raj. Šķeltovas ciema bibliotēkā, Madonas raj. Kusas ciema Oļu bibliotēkā, Ilūkstes raj. Pilskalnes ciema bibliotēkā u. c. Šīs bibliotēkas pratušas sev nodrošināt spēcīgu sabiedrības atbalstu un tāpēc arī darbā guvušas labus panākumus.

1959. gada beigās Latvijas PSR Valsts bibliotēka sagatavoja metodisku vēstuli «Rajonu un ciemu bibliotēku aktīvs un sadarbība ar sabiedriskajām organizācijām un iestādēm» (izdots 1960. g. sākumā). Tā palīdzēs republikas bibliotēkām izveidot ciešākas saites ar sabiedrības visplašākajiem slāņiem.

LITERATŪRAS PROPAGANDA. MASU DARBA VEIDI

1959. gadā mūsu republikas bibliotēku veiktais masu darbs sekmēja literatūras propagandu par aktuāliem sabiedriski politiskās un saimnieciskās dzīves jautājumiem.

Masu darba pamatā bija PSKP XXI kongresa materiālu propaganda. Sarīkojot tematiskus vakarus, mutvārdu žurnālus, konkursus, jautājumu un atbilžu vakarus, lasītāju konferences un pārrunas, nolasot bibliogrāfiskus apskatus, bibliotēkas propagandēja literatūru par septiņgades uzdevumiem visās tautas saimniecības un kultūras dzīves jomās. Lasītāji tika iepazīstināti ar literatūru par mūsu republikas un citu padomju tautu dzīvi, sasniegumiem un lielajām perspektīvām komunisma celtniecībā.

1959. gadā republikas rajonu, pilsētu, ciemu un bērnu bibliotēkas masu darbu visumā aktivizējušas. Salīdzinot ar 1958. gadu, palielinājies masu pasākumu skaits, uzlabojusies to kvalitāte.

	Organizēto izstāžu skaits		Sarīkoto lasītāju konferenču un lit. vakaru skaits			
	1958. g.	1959. g.	izmaiņas	1958. g.	1959. g.	izmaiņas
Rajonu b-kās	2141	1505-	636	246	168	- 78
Pilsētu	4010	4846+	836	652	691	+ 39
Ciemu	18517	19056+	539	3212	3551	+339
Bērnu	2831	4084+	1253	712	860	+148
Kopā:	27499	29491+	1992	4822	5270	+448

	Nolasīto bibliogrāfisko apskatu skaits		Visu masu pasākumu kepskaits		
	1958. g.	1959. g.	1958. g.	1959. g.	
Rajonu b-kās	769	394--375	3156	2067	—1089
Pilsētu „	1052	1527+475	5714	7064	+1350
CiEMU „	6908	6528--380	28637	29135	+498
Bērnu „	1009	1596+587	4552	6540	+1988
Kopā:	9738	10045+307	42059	44806	+2747

Analizējot veikto masu darbu pa bibliotēku tipiem, jāpiezīmē, ka sakarā ar rajonu bibliotēku skaita samazināšanos, samazinājies arī šo bibliotēku masu pasākumu skaits. Pilsētu, ciemu un bērnu bibliotēkās masu pasākumu skaits visos rādītājos pieaudzis, vienīgi samazinājies ciemu bibliotēkās nolasīto bibliogrāfisko apskatu skaits. Ciemu bibliotēku atskaitēs par to trūkst pamatotu paskaidrojumu. Tas rāda, ka daudzas bibliotēkas šo darba formu nav pienācīgi novērtējušas.

Republikas labākajās bibliotēkās masu pasākumi kļuvuši interesantāki un daudzpusīgāki. Piemēram, Liepājas pilsētas 2. bibliotēkas, Jēkabpils, Ludzas, Cēsu rajonu bibliotēku un Dobeles raj. Bērzes ciema bibliotēkas masu darbu raksturo liela tematikas un darba formu dažādība. Šo bibliotēku rīkto pasākumi bijuši aktuāli, saistoši, tāpēc arī ļoti apmeklēti. Jelgavas raj. Vircavas ciema II bibliotēka lasītājus galvenokārt piesaista ar tematiskiem un ļoti sevišķi ar jautājumu un atbilstošu vakariem. Bibliotēkas lasītāju skaits 1959. gadā bija 275 un fonda apgrozība — 1,6. Šī bibliotēka sarīkojusi 9 plašākus masu pasākumus, nolasīti 12 bibliogrāfiski apskati un iekārtotas 40 literatūras izstādes.

Interesanta, daudzpusīga masu darba tematiku var mācīties no Liepājas pilsētas 2. bibliotēkas. Bibliotēkā noorganizētas 4 lasītāju konferences par sekojošiem tematiskiem:

- 1) Liepāja vakar, šodien un rīt;
- 2) Rumānijas literatūra un māksla (Sakarā ar rumāņu kultūras nedēļu);
- 3) M. Birzes «Visiem rozēs dārzā ziedi...»;
- 4) Bibliotēkas atskaite par 1958. gada darbu.

Organizēti 4 mutvārdu žurnāli «Gribu visu zināt». Sarīkoti 3 tematiski vakari:

- 1) Latvijas PSR septiņgadē,
- 2) Liepāja septiņos gados,
- 3) Nikolaja Ostrovska dzīve un daiļrade.

Sagatavoti un nolasīti 23 bibliogrāfiski apskati. Lasītājus, kuri lasa krievu valodā, par jaunaņemto literatūru informē jauno grāmatu dienās. Gadā noorganizētas 7 jauno grāmatu dienas. Šie ir tikai daži piemēri no Liepājas pilsētas 2. bibliotēkas masu darba, kuri veicinājuši lasītāju skaita un literatūras izsnieguma pieaugumu. 1959. gadā bibliotēku apmeklējuši 1772 lasītāji un izsniegtas 95.359 grāmatas. Bibliotēkas fonda apgrozība ir 4,2 un lasāmība — 55. Nozīmīgs sasniegums ir literatūras izsnieguma pieaugums dažādās zinātņu nozarēs. Redzams, ka bibliotēkas darbs kļuvis mērķtiecīgs.

Liepājas pils. 2. bibliotēkas organizētā konkursa «Vai tu pazīsti savu pilsētu» apraksts ievietots Latvijas PSR Valsts bibliotēkas izdevumā «Padomju Latvija divdesmit gados». R., 1960.

Prēstatātā jāmin bibliotēkas, kuras maz dara literatūras propagandā un masu darbā aprobežojas tikai ar nedaudzu izstāžu iekārtošanu. Piemēram, Liepājas raj. Purmsātu ciema bibliotēka 1959. gadā izlikusi 2 izstādes, Ludzas raj. Jučevas ciema bibliotēka — 4, Valkas raj. Brantu ciema I bibliotēka — 4. Citu pasākumu šajās bibliotēkās nav bijis. Dobeles raj. Auces pils. lauku teritorijas, Augstkalnes, Auru, Bites, Degu, Džūkstes, Jaunpils, Lestenes, Naudītes, Rubas ciema Mičurina, Ukru ciema bibliotēkās, Aizputes rajona 12 un Madonas rajonā 7 ciemu bibliotēkās nav nolasīts neviens bibliogrāfisks apskats. Gandrīz ikvienā rajonā ir vēl bibliotēkas, kuras nav sarīkojušas nevienu lasītāju konferenci, tematisku vai jautājumu un atbilžu vakaru vai citu plašāku masu pasākumu. Tādas ir Aizputes raj. Apriķu ciema, Apriķu ciema Dzērves, Gudenieku, Klosteres, Lažas un Sakas ciema bibliotēkas, Madonas raj. Barkavas 2., Bērzaunes ciema Gaiziņkalna, Praulienas, Ogres raj. Lauberes ciema Ozolu, Mazozolu, Šuntažu, Tīnūžu u. c. ciemu bibliotēkas.

Dažas bibliotēkas gan veic zināmu masu darbu, bet to pārvērš par pašmērķi, kas maz palīdz literatūras propagandā un lasītāju iesaistīšanā. Piemēram, Liepājas raj. Grobiņas ciema bibliotēkas vadītāja iekārtojusi 31 literatūras izstādi, nolasījusi 5 biogrāfiskus apskatus un sarīkojusi 3 literārus vakarus un lasītāju konferences. Tomēr šie pasākumi mērķi nav sasnieguši — lasītāju skaits un grāmatu izsniegums ir niecīgs (lasītāju skaits — 125, fonda apgrozība — 0,6).

Turpmāk bibliotekāriem vajadzētu analizēt rīkotos masu pasākumus, kā tie palīdzējuši iesaistīt lasītājus, kā apmeklēti, kāds grāmatu izsniegums no izstādēm, cik bibliogrāfiskos apskatos ietverti grāmatu pieprasījumi lasītāji utt. Iegūtās ziņas jāuzrāda arī atskaitēs, līdz šim to darījušas tikai nedaudzas bibliotēkas.

Salīdzinot ar 1958. gadu, republikas bibliotēkas uzlabojušas darbu ar sabiedriski politisko literatūru. Šis literatūras izsniegums audzis par 105.208 vienībām. Rīkoto masu pasākumu tematika bija aktuāla un nozīmīga. Bibliotēkas iepazīstināja darbaļaudis ar literatūru par PSKP XXI kongresa vēsturiskajiem lēmumiem un septiņgades uzdevumiem, tā sekmējot komunisma celtniecības plāna ātrāku realizēšanu.

Par septiņgades uzdevumiem visās bibliotēkās izgatavota uzskatāmā aģitācija. Plakāti, diagramas, sociālistisko sacensību rādītāji novietoti arī ciemu padomju telpās, kolhozu kantoros un sarkanajos stūrīšos. Uzskatāmi propagandēti kolhozu, padomju saimniecību, mūsu republikas un visas Padomju Savienības septiņgades perspektīvie plāni un parādīta sociālistisko saistību izpilde septiņgades 1. gadā. Dažās bibliotēkās izmantoti arī citi uzskatāmās aģitācijas līdzekļi, piemēram, Talsu rajona Kolkas ciema bibliotēka kopā ar komjauniešu grupu izgatavoja albūmus «Kolkas ciema attīstība» un «Kolkas zvejnieku kolhoza fabrikas vēsture». Dobeles rajona Bērzes ciema bibliotēka izgatavoja 3 fotovitrīnas par Kirova kolhoza dzīvi:

- 1) «Septiņgades laudis»,
- 2) «Palīgā laukkopjiem»,
- 3) «Slava darba darītājiem».

Lai propagandētu literatūru par septiņgades uzdevumiem, labākās bibliotēkas rīkojušas gan tematiskus, gan jautājumu un atbilžu vakarus, gan mutvārdu žurnālus. Piemēram, Ilūkstes raj. Pilskalnes ciema bibliotēka (sabiedriski politiskās literatūras izsniegums 321 bibliot. vien.) sarīkojusi jautājumu un atbilžu vakaru «PSKP XXI kongress un mūsu kolhoza septiņgade»; Alūksnes raj. Trapenes ciema II bibliotēka (sabiedriski politiskās literatūras izsniegums 478 bibliot. vien.) organizēja tematisku vakaru «Partijas XXI kongresa lēmumi iesolo dzīvē»; Jēkabpils rajona bibliotēka (sabiedriski politiskās literatūras izsniegums 4467 bibliot. vien.) sarīkoja tematisku vakaru «Mūsu rajona rītdiena». Mutvārdu žurnālu «Paraudzīsimies 1965. gadā» noorganizējusi Cēsu rajona Mazstraupes ciema bibliotēka.

Organizējot dažādus pasākumus, republikas bibliotēkas sekmējušas komunistiskā darba brigāžu rašanos. Rīkojot tikšanās vakarus, pieredzes apmaiņu, jautājumu un atbilžu vakarus, bibliotēkas palīdzējušas komunistisko brigāžu locekļiem uzlabot savu darbu. Piemēram, Rīgas pils. 7. bibliotēka kopā ar fabrikas «Rīgas tekstils» klubu sarīkoja audēju tikšanos ar Rīgas rūpnīcu pirmo komunistisko darba brigāžu locekļiem. Vakara dalībniekiem bija organizēta plaša literatūras izstāde par tekstilrūpniecības jautājumiem.

Ludzas rajona bibliotēka aktīvi sekoja komunistiskā darba brigāžu organizēšanai rajona uzņēmumos. Avīzē «Ludzas Taisnība» bija ievietots bibliogrāfisks apskats «Grāmata tavš draugs un palīgs», domāts komunistisko brigāžu locekļiem. Tika noformēts plakāts «Viens par visiem — visi par vienu — komunistiskās brigādes likums».

Jēkabpils rajona kultūras nama organizētajā vakarā «Ko nozīmē dzīvot un strādāt komunistiski» rajona bibliotēka piedalījās ar literatūras izstādi «Dzīvosim un strādāsim komunistiski». Lasītavā bija iekārtota izstāde «Vai tu esi gatavs dzīvot komunistiskā sabiedrībā».

Dobeles rajona Bērzes ciema bibliotēka sarīkojusi 12 pārrunas par komunistisko brigāžu darbu.

Republikas bibliotēkas aktīvi palīdzēja Latvijas PSR Augstākās Padomes un vietējo darbaļaužu deputātu padomju vēlēšanu organizēšanā. Bibliotēkas iekārtoja izstādes, organizēja pārrunas, izgatavoja plakātus: «Ko lasīt agitatoram», «Ko lasīt vēlētājam».

Atskaites periodā bibliotēkas lielāku vērību pievērsušas novadpētniecības darbam. Kā aktīvākās šajā darbā jāmin Jēkabpils rajona bibliotēka, Jelgavas pils. 1. bibliotēka, Liepājas pils. 2. bibliotēka, Apes pils. bibliotēka u. c. Republikas bibliotēku novadpētniecības darba labākie paraugi aprakstīti Valsts bibliotēkas izdevumā «Darbs ar novadpētniecisko literatūru masu bibliotēkās». (R., 1959.).

Daudz masu pasākumu bibliotēkas veltījušas komunistiskās morāles, veselīgas sadzīves un jaunatnes audzināšanas jautājumiem. Aktīvas literatūras propagandētājas šajos jautājumos bijušas Rīgas rajona bibliotēkas, Cēsu rajona Mazstrupes ciema bibliotēka u. c.

Ateistiskās literatūras propagandai bibliotēkās iekārtotas izstādes, rīkotas lekcijas, tematiski vakari un citi pasākumi. Tā

Jelgavas pilsētas 1. bibliotēkas abonementā bija izlikta izstāde «Zinātne un reliģija», iekārtota kartoteka «Antireliģiski motīvi daiļliteratūrā». Bibliotēka organizējusi arī mutvārdu avīzes, kurās medicīniska rakstura lekcijas apvienotas ar zinātniski ateistiskiem tematiem.

Vērtējot bibliotēku veikto masu darbu sabiedriski politiskās literatūras propagandā, jāsecina, ka labākās bibliotēkas praktiķi rast atbilstošas metodes sabiedriski politiskās literatūras propagandai. Šīs bibliotēkas atsaukušās uz aktuāliem sabiedriski politiskiem jautājumiem, ieinteresējušās par tiem lasītājus, panākušās ievērojamu sabiedriski politiskās literatūras izsniegumu.

Piemēram,

Rīgas raj. Olaines c. bibliotēkā	1959. g. izsniegtas	1008	vien.
” ” Katlakalna c. ” ” ”	” ” ”	969	”
” ” Ādažu c. ” ” ”	” ” ”	951	”
” ” Salas c. ” ” ”	” ” ”	691	”
” ” Garkalnes c. ” ” ”	” ” ”	682	”
Ilūkstes raj. Dvietes ciema Zariņu bibl.	1959. g. izsniegtas		
		508	vien.

Taču viena daļa republikas bibliotēku darbu ar sabiedriski politisko literatūru vēl atstājušas pašplūsmē. Šajās bibliotēkās netiek veikts nekāds masu darbs, tās strādā atrauti no sabiedriskās dzīves. Piemēram, Liepājas raj. Purmsātu (vad. Stanga), Ludzas raj. Jučevas (vad. Rimša), Valkas raj. Brantu I bibliotēkā, Aizputes raj. Sakas (vad. Silkalns) un Sieksātes ciemu bibliotēkas nav iekārtojušas nevienu literatūras izstādi par sabiedriski politisku tematiku, nemaz nerunājot par pārrunām, bibliogrāfiskajiem apskatiem, jautājumu un atbilžu vakariem vai citiem lielākiem pasākumiem. Šīs bibliotēkas vāji atsaucas uz mūsdienu dzīves notikumiem, to uzskatāmā aģitācija neaktuāla, šabloniska, bieži stāv izlikti veci materiāli par sen pagājušām piemiņas dienām un notikumiem, bet nav atspoguļots jaunākais. Daudzās bibliotēkās darbs ar sabiedriski politisko literatūru norit kampaņveidīgi.

Nav brīnums, ka sliktā propagandas darba rezultātā zems ir arī sabiedriski politiskās literatūras izsniegums. Piemēram:

	Fonds	1959 g. izsniegums
Viļānu raj. bibliotēkā	3016	154
Liepājas raj. Vainodes strādņ. ciemata 2. bibliotēkā	794	17
Liepājas raj. Vainodes strādņ. ciemata 3. bibliotēkā	401	14
Aizputes raj. Apriķu ciema bibliotēkā	496	29
Aizputes raj. Apriķu ciema Dzērves bibliotēkā	1134	29
Alūksnes raj. Alsviķu ciema II bibliotēkā	902	51
Balvu raj. Medņu ciema bibliotēkā	310	30
Dagdas raj. Dagdas ciema bibliotēkā	467	29
Dagdas raj. Niperes ciema bibliotēkā	604	19
Kārsavas raj. Puškina ciema bibliotēkā	95	14
Kārsavas rajona Ranču ciema I bibliotēkā	375	15

Acīmredzot šo biblioteku vadītāji paši maz interesējas un vāji pazīst sabiedriski politisko literatūru, tāpēc viņi neprot to ieteikt arī lasītājiem.

Lai palīdzētu masu bibliotekām strādāt ar sabiedriski politisko literatūru, Latvijas PSR Valsts bibliotēka izdevusi un nosūtījusi bibliotekām vairākus metodiskos un bibliogrāfiskos materiālus:

Masu biblioteku darbs ar sabiedriski politisko literatūru. Konsultācija. R., 1958.

PSKP XXI kongresa materiālu propaganda masu bibliotekās. Materiālu krājums. R., 1959.

Padomju vara Latvijā 1917.—1919. gadā. Ieteicamās literatūras rādītājs. R., 1959.

Latgale. Literatūras rādītājs. R., 1959.

Valsts bibliotēka izdeva arī ieteicamās literatūras rādītāju sēriju «Palīgs LKP vēstures studēšanai», kurā ietilpa brošūras:

Latvijas Komunistiskās partijas vēsture. 1891. — 1904. g. Īss literatūras rādītājs. R., 1958.

Latvijas Komunistiskās partijas vēsture. 1905. — 1907. g. Iss literatūras rādītājs. R., 1959.

Latvijas Komunistiskās partijas vēsture. 1907. — 1917. g. febr. Iss literatūras rādītājs. R., 1959.

Katrā izdevumā «Rajonu un ciemu bibliotekās veicamie masu pasākumi 1959. gada (kārtējā) ceturksnī» ievietoti vairāki materiāli par sabiedriski politiskiem tematiem.

Līdz šim bibliotekas maz analizējušas un nepietiekoši izmantojušas Valsts bibliotekas izdotos materiālus. Vēlams, lai turpmāk bibliotekas savās atskaitēs vairāk pastāstītu, kā šie materiāli palīdzējuši darbā, izteiktu kritiskas piezīmes un vēlējumus par to saturu un tematiku.

Masu darba tematiku **tehniskās literatūras propagandā** noteikuši vairāki svarīgi momenti: PSKP CK 1959. g. jūnija plēnums, zinātniski tehniskās literatūras nedēļa, mūsu zemes lielie sasniegumi kosmosa iekarošanā, ievērojamu zinātnieku atceres dienas un citi.

Atsaucoties uz PSKP CK jūnija plēnumā norādītajiem uzdevumiem tehnikas laukā, bibliotekas izvērсуšas darbu tehniskās literatūras propagandā, ņemot vērā apkalpojamās pilsētas, rajona vai ciema ražošanas profilu. Bibliotekas palīdzējušas rūpnīcām un uzņēmumiem realizēt septiņgadē uzņemtās saistības, sekmējušas jaunu darba metožu ieviešanu ražošanā, darba racionalizāciju un jaunākās tehnoloģijas apgūšanu.

Plašāku darbu ar tehnikas literatūru veikušas Daugavpils, Jelgavas, Liepājas zinātniskās bibliotekas, Rīgas pilsētas 2., 3. u. c. bibliotekas. Daugavpils un Jelgavas zinātniskās bibliotekas, Lūdzas un Jēkabpils rajonu bibliotekas iekārtojušas lasītāju brīvu pieeju tehnikas fondam.

Lai iepazīstinātu lasītājus ar zinātnes un tehnikas uzdevumiem septiņgadē, bibliotekas rīkojušas tematiskus vakarus. Piemēram, Jēkabpils rajona biblioteka sarīkoja vakaru «Zinātne un tehnika septiņgadē». Liepājas pilsētas 1. biblioteka sarīkojusi vakaru par tematu «Ražošanas kompleksās mehanizācijas un automatizācijas ieviešana rūpniecībā».

Tehniskās literatūras izsniegums sevišķi palielinājies sakarā ar zinātniski tehniskās literatūras nedēļu. Tā kā gatavošanās posms nedēļai nebija ilgs, tad bibliotekas paguva iekārtot tikai literatūras izstādes, piemēram, par tematiem «Zinātnes un tehnikas loma komunisma celtniecībā», «Tehnika cilvēces kalpībā» u. c. Taču zinātniski tehniskās literatūras nedēļā aizsāktu darbu bibliotekas turpināja un to dara vēl joprojām.

Vairākas bibliotēkas, piemēram, Daugavpils, Liepājas un Jelgavas zinātniskās bibliotēkas sastādījušas gan informatīvos biļetenus par bibliotēkā ienākušo jaunāko tehnisko literatūru, gan ieteicamās literatūras sarakstus. Tās iekārtojušas arī kartotēkas masu profesiju strādniekiem: «Ko lasīt virpotājam», «Ko lasīt atslēdzniekam», «Ko lasīt par metināšanu» utt.

1959. gadā plaši tika atzīmēta A. Popova 100 gadu dzimšanas diena. Par godu izcilajam radio izgudrotājam visās bibliotēkās iekārtotas izstādes. Dažas bibliotēkas sarīkojušas arī tematiskus vakarus. Piemēram, Liepājas 1. pilsētas bibliotēka par tematu «A. Popovs — radio izgudrotājs», Jelgavas zinātniskā bibliotēka — «Radiotehnika šodien».

Daudz masu pasākumu veltīts padomju zinātnes sasniegumiem kosmiskās telpas iekarošanā. Taču ne visās bibliotēkās veiktie masu pasākumi devuši gaidītos rezultātus. Piemēram, Taļsu raj. Ives ciema bibliotēka iekārtojusi 8 grāmatu izstādes, kurās propagandēti padomju zinātnes sasniegumi kosmiskās telpas iekarošanā.

Bibliotēkā iekārtota tehniskās literatūras kartotēka, izgatavots albūms un sienas plāksne «Pavadoņi», kurā izliek jaunākos aprakstus par tehnikas sasniegumiem, demonstrētas kinofilmas par tehnikas jautājumiem, saistot tās ar pārrunām. Taču tehniskās literatūras izsniegums minētajā bibliotēkā ir viduvējs — 101 bibl. vienība. To pašu var attiecināt uz Vandzenes ciemā Nogales un citām bibliotēkām. Bibliotēku rīkotajos masu pasākumos, kā arī abonementa individuālajā darbā ar lasītājiem maz tiek propagandētas grāmatas.

To apliecina skaitļi:

	Tehniskās literatūras izsniegums
Liepājas raj. Vaiņodes str. ciemata 2. bibliotēkā	21
Liepājas raj. Vaiņodes str. ciemata 3. bibliotēkā	21
Līmbažu raj. Ainažu pils. 1. bibliotēkā	34
Alūksnes raj. Aļsviķu ciema bibliotēkā	38
Bauskas raj. Krastu ciema bibliotēkā	26
Dagdas raj. Dagdas ciema bibliotēkā	35
Dagdas raj. Niperes ciema bibliotēkā	28
Dagdas raj. Šķaunes ciema bibliotēkā	10
Kārsavas raj. Ranču ciema 1. bibliotēkā	33

Nelielais tehnikas literatūras izsniegums daļēji izskaidro-

Jams arī ar šīs literatūras trūkumu bibliotēkās, sevišķi latviešu valodā. Vairāk vajadzētu popularizēt tehniskos žurnālus.

Tomēr daudzo bibliotēku nepieļaujami zemie tehniskās literatūras izsniegumi izskaidrojami vienīgi ar to, ka bibliotēkas nestrādā ar šo literatūru.

Dabzinātniskās literatūras propagandā visbiežāk atspoguļoti šādi temati: kosmiskie lidojumi, atomenerģijas izmantošana miera laika vajadzībām u. c.

Aktīvākās šī darba veicējas bija Liepājas rajona bibliotēkas. Jau vairākus gadus no vietas šī rajona ciemu bibliotēkas rīko jautājumu un atbilžu vakarus. Piemēram, Rucavas ciema Brušvītu bibliotēka organizēja jautājumu un atbilžu vakaru, kurā lasītāji saņēma atbildes uz šādiem jautājumiem: Vai iespējams aizbraukt uz Mēnesi? Kād? Pie kādām problēmām šinī jautājumā pašreiz strādā? Vai laika apstākļos ir notikušas un notiek būtiskas izmaiņas? utt. Šādi tematiskie vakari bija ļoti apmeklēti.

Liepājas pilsētas 1. bibliotēkā saistoši bija jautājumu un atbilžu vakari par tematiem: «Raķetes un kosmiskais lidojums», «Darvinisms un reliģija.»

Salīdzinot ar 1958. gadu, dabzinātniskās literatūras izsniegums nedaudz audzis, tomēr visumā šīs literatūras izsniegums ir zems, bibliotēkas vēl nepietiekami strādājušas dabzinātniskās literatūras popularizēšanā. To liecina zemāk minētie skaitļi:

	Dabzin. lit. izsniegums
Balvu raj. Medņu ciema bibliotēkā	9
Dagdas raj. Dagdas ciema bibliotēkā	8
Dagdas raj. Niperes ciema bibliotēkā	10
Dagdas raj. Šķaunes ciema bibliotēkā	8
Kārsavas raj. Puškina ciema bibliotēkā	6
Kārsavas raj. Ranču ciema 1. bibliotēkā	4
Liepājas raj. Vaiņodes str. ciemata 2. bibliotēkā	8
Liepājas raj. Vaiņodes str. ciemata 3. bibliotēkā	12

Valsts bibliotēka sastādīja vairākus metodiskos un bibliogrāfiskos materiālus dabzinātniskās literatūras propagandai, piemēram, «Ķīmija lauksaimniecībā». Iss literatūras saraksts», «D. Mendeļejevs un mūsdienu ķīmijas sasniegumi. Materiāli izstādei un tematiskajam vakaram», «Padomju zinātnes un teh-

nikas izcilie sasniegumi kosmiskās telpas pētīšanā», materiāli izstādei u. c., kas ievietoti izdevumā «Rajonu un ciemu bibliotekās veicamie masu pasākumi 1959. g. I—III ceturksnī.»

Lauksaimniecības literatūras propagandu bibliotekas veikšanas saskaņā ar uzdevumiem, kādi izvirzīti PSKP XXI kongresa un Latvijas KP XVI kongresa materiālos, PSKP CK decembra plēnuma lēmumos un Latvijas KP CK V plēnumā materiālos.

Tomēr jāatzīmē, ka aktīvu lauksaimniecības literatūras propagandu veic tikai nedaudz biblioteku. Tā, piemēram, samērā labi lauksaimniecības literatūru propagandējušas Rīgas rajona ciemu bibliotekas.

Lauksaimniecības lit. izsniegums Rīgas rajona ciemu bibliotekās

1958. g.	1959. g.	izmaiņas
8578	9645	+1067

Populārākie organizēto pasākumu temati: «Sagādāsim māļopiem pietiekoši labu barību ziemai», «Ko lasīt par kukurūzas audzēšanu,» «Iegūsim augstas dārzāju un sakņu ražas», «Laba lopbarība nodrošina augstus piena izslaukumus», «Izremontēsim lauksaimniecības mašīnas savlaicīgi», «Āgra sēja — augsta raža», «Biškopība — ienesīga nozare lauksaimniecībā» u. c.

Labi strādājušas arī Cēsu rajona Liepas un Mazstraupes ciemu bibliotekas. Liepas ciema biblioteka sarīkoja vairākas pārrunas ar kolhoza slucējām par M. Gailītes brošūru «5778 kg piena no govš gadā», ar cūkkopēm apsprieda Cēsu rajona kolhoza «Sarkanais Oktobris» cūkkopes M. Fridrihsones darbu un sasniegumus, kā arī kolhoza «Parīzes Komūna» labākās cūkkopes M. Alksnes darba pieredzi. Mazstraupes ciema tautas namā notika pirmrindnieku vakars rajona mērogā, kurā piedalījās 300 lauksaimniecības speciālistu un citu lauksaimniecības darbinieku.

Lielu palīdzību kolhozniekiem lauksaimniecības pirmrindnieku pieredzes un progresīvo darba metožu apgūšanā sniedz Madonas rajona Kusas ciema Oļu un Aiviekstes ciema biblioteku vadītājas (bb. Struncēna un Studente). Viņas labi pārzina apkalpojamo kolhozu ekonomiku un ražošanas uzdevumus, tāpēc arī vienmēr prot savlaicīgi atsaukties apkārtējās dzīves svarīgākiem notikumiem un prasībām. Tā, piemēram, uzzinājusi, ka kolhoza valde nolēmusi turpmāk pievērsties zivkopības jautājumiem, b. Struncēna organizēja lasītāju konferenci par Šmita grāmatu «Dīksaimniecība».

Diemžēl, šādu pozitīvu piemēru nav sevišķi daudz. Vairums biblioteku aprobežojas tikai ar literatūras izsniegšanu pēc lasītāju pieprasījumiem, kā arī iekārtojušas nelielas izstādes. Turpretim maz rīkoti plašāki masu pasākumi: lasītāju konferences, tematiski vakari, pirmrindnieku pieredzes apmaiņas vakari un mutvārdu žurnāli. Daudzas bibliotēkas gan norāda, ka kopīgi ar tautas namu rīkojušas tematiskus vai pirmrindnieku pieredzes vakarus. Tomēr šajos vakaros maz propagandēta literatūra un tie nav sekmējuši izsnieguma kāpinājumu. Piemēram, vairākas Dobeles, Jekabpils, Krustpils, Kuldīgas, Kārsavas, Limbažu, Tukuma, Talsu, Valkas u. c. rajonu ciemu bibliotēkas savās atskaitēs raksta, ka rīkojušas masu pasākumus par lauksaimniecības literatūru, taču šīs literatūras izsniegums dažkārt pat nesasniedz 100 vien.

Ciemi bibliotēkas necenšas iesaistīt par lasītājiem lielāku kolhoznieku skaitu, bet aprobežojas galvenokārt ar skolēnu un jauniešu apkalpošanu, kuriem izsniedz daļlīteratūru. Tāpat viens no iemesliem — sliktais darbs ar pārvietojamām bibliotēkām. Tās pa lielākai daļai tiek komplektētas tikai ar daļlīteratūru. Ir bibliotēkas, kas gada laikā nav sarīkojušas nevienu masu pasākumu, lai propagandētu lauksaimniecības grāmatas. Par kādu darbu var runāt, piemēram, Krustpils raj. Kalsnavas ciema bibliotēka, kas 1959. gadā izsniegusi 7 lauks. grāmatas, vai arī Dagdas raj. Skaunes ciema bibliotēka (izsniegusi 20 grāmatas)?

Nav brīnums, ka šādas bezdarbības un bezatbildības rezultātā lauksaimniecības literatūras izsniegums no gada gadā samazinās.

Lai šādu stāvokli novērstu, rajonu bibliotēkām jāpadziļina metodiskā palīdzība visām tām ciemu bibliotēkām, kurās darbs ar lauksaimniecības grāmatām ir neapmierinošs. Jāpanāk, lai ciemu padomes un kultūras nodaļas, pieņemot jaunus bibliotēku darbiniekus, uzstādītu tiem augstākas prasības.

Ciemi bibliotekāriem aktīvāk nepieciešams izmantot metodiskos un bibliogrāfiskos materiālus, ko izdevusi Valsts bibliotēka, piemēram: «Rajonu un ciemu bibliotēkās veicamie masu pasākumi gada kārtējā ceturksnī.»

Sajā izdevumā, kas iznāk sistemātiski ik ceturksni, atrodami gan izstāžu plāni, literatūras saraksti, gan arī materiāli lasītāju konferencēm par grāmatām un tematiem, ar kuriem attiecīgajā laika periodā jāiepazīstina lauku darba darītāji.

Bez šī izdevuma vēl var minēt: «Materiāli lasītāju konferen-

cēm. Krāj. I — IV», kurā arī ievietoti materiāli dažādiem pasākumiem par lauksaimniecības grāmatām.

Vadošus norādījumus **masu darbam ar daiļliteratūru** bibliotekas guvušas lēmumos par Leņina prēmiju un Latvijas PSR Valsts prēmiju piešķiršanu labākajiem daiļdarbiem, sekojot Latvijas PSR rakstnieku IV kongresa materiāliem, iepazīstoties ar nozīmīgākajiem rakstiem ideoloģijas jautājumos, kuros vērtē daiļliteratūru, kā masu politiskās audzināšanas līdzekli.

Masu pasākumu skaits par daiļliteratūru un literatūras zinātni bija vislielākais. Darba metožu ziņā pasākumi bija visdaudzveidīgākie. Sakarā ar latviešu, krievu, citu PSRS tautu un aizrobežas zemju tautu literatūras klasiķu atceres dienām bibliotekās iekārtotas izstādes, rīkoti literāri vakari un pārrunas, literāras pēcpusdienas, mutvārdu žurnāli, nolasīti bibliogrāfiski apskati.

Populārākās grāmatas, par kurām sarīkots visvairāk lasītāju konferenču, ir G. Nikolajevas romāns «Kauja ceļā», N. Atarova «Stāsts par pirmo mīlestību», A. Brodeles romāns «Ar sirdi un asinīm», M. Birzes stāsts «Visiem rozēs dārzā ziedi...». Bez tam lielu popularitāti ieguvusi L. Pura grāmata «Apsūdzēto solis». Piemēram, Alūksnes rajona bibliotekas noorganizētajā lasītāju konferencē par šo grāmatu bija 270 apmeklētāju. Konferencē piedalījās sabiedrisko organizāciju pārstāvji, tautas tiesas, milicijas, prokuratūras darbinieki, skolotāji.

Ne katreiz bibliotekas pareizi izvēlas tematu vai grāmatu masu pasākumam. Bieži lasītāju konferences un pārrunas rīko par grāmatām, kurām ir maza idejiska un mākslinieciska vērtība. Piemēram, vairākas bibliotekas rīkoja lasītāju konferences par V. Grēviņa grāmatu «Pazudusi meitene», kaut gan par šo grāmatu presē bija parādījušās negatīvas atsauksmes. Vēl joprojām konferencēs uzstājas tikai sagatavojušies referenti, pārējie klausītāji maz piedalās debatēs.

Literatūras klasiķu daiļdarbu propagandā plašu darbu izvērsusi Liepājas pilsētas 1. biblioteka. Sarīkoti 7 literāri vakari, kas bija veltīti I. Krilovam, A. Puškinam, M. Ļermontovam, V. Gētem, J. Rainim un V. Lācim.

Liepājas, Jelgavas, Aizputes u. c. rajonu bibliotekas rīkojušas tikšanās vakarus ar mūsu jaunajiem dzejniekiem un rakstniekiem. Sādi vakari guvuši lielu atsaucību lasītājos.

Ventspils, Talsu u. c. rajonu bibliotekas iecienījušas literārās

tiesas kā interesantu daiļliteratūras propagandas formu. Visvairāk literārās tiesas organizētas par grāmatām:

- E. Voiniča «Dundurs»,
- L. Purs «Āpsūdzēto sols»,
- J. Niedre «Kāpjošie ūdeņi»,
- B. Saulītis «Profesora Vecapiņa dēli».

Dažkārt bibliotēkas šo darba formu pārvērs par «teātra izrādi», viena bibliotēka ar saviem «aktieriem» aizbrauc uz citu bibliotēku. Klausītāji attiecīgo grāmatu nav lasījuši un literārā tiesu tikai pasīvi noklausās. Vai ir attaisnojams lielais laika patēriņš, ko bibliotēkas zaudē, sagatavojot šādas «izrādes»?

Masu darbā ar daiļliteratūru bibliotēkas izmantojušas Valsts bibliotēkas izdotos materiālus:

Latviešu rakstnieki. Literatūras rādītājs. R., 1955.

Krievu literatūras klasiķi. XVIII—XIX g. s. R., 1957.

Latviešu rakstnieki Padomju Savienībā. R., 1958.

Materiāli lasītāju konferencēm. Krājums I—IV. R., 1956.—1960.

Bibliotēku darbiniekiem turpmākajā darbā jānostiprina jau gūtie sasniegumi, jālikvidē esošie trūkumi un nepilnības. Katra bibliotēkara pienākums ir krasī uzlabot lasītāju apkalpošanu, vēl vairāk izvērst literatūras propagandas darbu, lai bibliotēkas kļūtu vēl nozīmīgāki darbaļaužu komunistiskās audzināšanas centri.

SATURS

I Biblioteku darba organizācija. Grāmatu fondi..	
Lasītāju apkalpošana. Kadri	4
II Literatūras propaganda. Masu darba veidi...	18

LATVIJAS NACIONĀLĀ BIBLIOTĒKA

0308078774

006

24